

Bursa Barosu

DERGİSİ

Yıl: 42 Sayı: 102 - Aralık 2017
Yerel Süreli Yayın (3 Aylık)

İmtiyaz Sahibi

Bursa Barosu adına
Av. Gürkan Altun

Sorumlu Yazışleri Müdürü

Av. Buket Gülçin Özel
(Baro Yönetim Kurulu Üyesi)

Dergi Komisyonu Başkanı

Av. Hakkı Savunur

Yayın Kurulu

Av. Alpay Şahinakman
Av. Gizem Berceste Olgun
Av. Nihat Özkumova
Av. Emre Çakın
Av. Hilmi Sarı

Editör

İhsan Bölük

Yapım

www.balabanproduksiyon.com

Baskı

Elberk Ofset

Dağıtım

www.secury.com.tr

Yayıncı / Yönetim

Bursa Barosu Başkanlığı
Kıbrıs Şehitleri Cad.
Adalet Sarayı
G-Blok Kat:1
Osmangazi / **BURSA**

T: 444 50 99
0224 272 11 94
0224 251 66 06
F: 0224 251 62 49

basin@bursabarusu.org.tr

Bursa Barosu Dergisi, Bursa Barosu Başkanlığı tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. Bursa Barosu Dergisi'nin isim ve yayın hakkı Bursa Barosu Başkanlığı'na aittir. Yayımlanan yazı, fotoğraf ve konuların her hakkı saklıdır ve tüm sorumluluğu eser sahiplerine aittir. İzin alınmadan alıntı yapılamaz. Reklamların sorumluluğu reklam verenlere aittir.

Bursa Barosu Dergisi, Basın Meslek İlkeleri'ne uymaya söz vermiştir.

Başkan'dan...

Sevgili meslektaşlarım;

Yeni yılı karşıladığımız bugünlerde dergimizin 102. sayısı ile karşınızdayız.

Ardımızda koskoca bir yılı bırakmanın hüznü yanında, önümüzde yeni bir yılın umut ve beklentisi bizi sarıp sarmalamakta. Bu karışık ve bir o kadar da yaşamı tarifleyen duygular içerisinde sizlere Jacques Prevert'in dizeleri ile merhaba demek istiyorum;

İYİ DÜŞÜNÜN

*Bu yılınızı iyi geçirdiniz mi?
Sağlıklı olduğunuz için hiç sevindiniz mi?
Bu yıl hiç gün ışığı ile uyandınız mı?
Kaç kez güneşin doğuşunu izlediniz?
Bir neden yokken kaç kişiye hediye aldınız?
Kaç sabah yolda bir kediyi okşadınız?
Bu yıl yeni doğmuş bir bebek parmağınızı sıkıca tuttu mu hiç?
Ve siz onu hiç kokladınız mı?
Yaz gecelerinde ne çok yıldız olduğuna hiç şaşırdınız mı?
Kendinize bu yıl kaç oyuncak aldınız?
Kaç kez gözlerinizden yaş gelene kadar güldünüz?
Yaşlı bir ağaca sarıldınız mı bu yıl?
Çimlere uzandığınız oldu mu?
Çocukluğunuzdan kalan bir şarkıyı söylediniz mi hiç?
Hiç taş kaydıldınız mı bu yıl?
Kaç kez kuşlara yem attınız?
Bir çiçeği dalındayken kokladınız mı?
Bu yıl kaç kez gökkuşağı gördünüz?
Ya da hediye alan bir çocuğun gözlerindeki ışığı?
Kaç kez mektup aldınız bu yıl?
Eski bir dostunuzu aradınız mı hiç?
Kimseyle barıştınız mı bu yıl?
Aslında mutlu olduğunuzu kaç kez fark ettiniz bu yıl?
İyi bir yılın, bunlar gibi birçok "küçük şey"e bağlı olduğunu hiç düşündünüz mü bu yıl?
Yayılın çimenlerin üzerine...
Acele edin...
Er veya geç...
Çimenler yayılacak üzerinize...*

Bu yıl hiç gün ışığı ile uyanmayanlar için 2018, güneşin o sınımsız yüzüyle tanışma vakti. Yağmurdan kaçarken belki durup ufka bakma ve gökkuşağını görme vakti. Sağlıklı olmak kadar sağlıklı kalabilmek için havaya, suya, çevreye, gıdalarımıza sahip çıkma vakti geldi de geçiyor. Belki bunlardan fazlasını yapacak, hayallerinizi yaşayacak, yaşamı gerçek kılacaksınız. Örneğin, İnkaya'da 600 yaşını aşmış koca çınarın gövdesine sarılacak, belki de Gölyazı'da 700 yılı geride bırakmış Eleni ve Mehmet'in sonsuz aşkını kanlı gözyaşlarıyla ölümsüzlüğe taşıyan Ağlayan Çınar'ın altında eski bir dostunuzla barışıp sarılacaksınız. Ya Atatürk Stadyumu'nun çimlerinde yatıp gece gökyüzündeki yıldızları seyredecek ya da Emirsultan'da güvercinlere yem atarken onların havadaki rakslarını seyre daleceksiniz. Şairin dediği gibi hayatı yaşarken farkına varamadığımız, kaçırdığımız o kadar an oluyor ki en sıradan, en olağanı, her gün doğan güneşi dahi ıskalamıyor muyuz? Öyleyse yaşamın bize

HABER

- 18**
Bursa Barosu'nun
Ankara Çıkarması
- 21**
Özel İdea Koleji
öğrencileriyle
doyumsuz sohbet
- 22**
"Cumhuriyet'i
savunuyoruz!"
- 23**
Ölümünün 79.
yıldönümünde
Atatürk'e sesleniş
- 24**
Bursa Barosu'ndan
Cumhuriyet'in 94. yılına
çoşkulu kutlama
- 26**
Atatürk Araştırmaları
Komisyonu hızlı başladı
- 27**
Kelesli çocuklara
Bursa'yı gezdirdik
- 28**
Bursa Barosu Geleneksel
"Çocuk ve Hukuk" Konulu
Resim Yarışması
sonuçlandı
- 30**
Türk kadınına "Seçme ve
Seçilme Hakkı" verilisinin
yıldönümü
- 31**
Bursa Barosu'ndan, Medeni
Kanun'un Kabulü'nün 91.
yıldönümü açıklaması:
"Cumhuriyet devrimlerine
ilk günkü gibi sahip
çıkıyoruz!"
- 32**
Bursa Barosu Başkanı
Av. Gürkan Altun:
"Bu yasa kızlarımızın alınıp
satılmasına olanak sağlar!"
- 33**
BAOB bileşenlerinden
yasaya tepki
- 34**
"Başçavuş da, veteriner
de devlet memuru, onlara
neden nikah yetkisi
verilmiyor?"
- 36**
"Kadına yönelik şiddetle
mücadele sürecek!"
- 37**
Büyükşehir Belediye
Başkanı Aktaş'a hayırlı
olsun ziyareti
- 38**
"Kıbrıs konusunda Türkiye
maalesef akıl tutulması
yaşıyor!"
- 40**
Lefkoşa Barosu ile
kardeşlik protokolü
imzaladık
- 41**
Muzip Avukat Sarper
Sarp'ı da, "Doktor"unu da
kaybettik!
- 42**
Başkan Altun "Adalet
Nöbeti"nde!

DERLEME

- 44**
Zor dönemin başkanı:
Ramazan Hoça

**KÜLTÜR
SANAT**

- 48**
Bursa Barosu TSM
Korusu'ndan
muhteşem konser
- 49**
Ay yüzlü kız Ayla
- 50**
Tüm kara
parçalarında insan
- 52**
Şiir
İskele
Av. Metin Öztosun
Fırar Tutkusu
Av. Şakir Çalışkan
Çok Zaman Geçti Üstünden
Av. Muhammet Yamani
Demir

53

Onuncu yılı geride bırakırken Uludağ
Üniversitesi Hukuk Fakültesi:
Burada bir fakülte var uzakta...
Dr. K. Ahmet Sevimli

55

Taşınmaz hukuku ile ilgili ilginç bilgiler
Av. Nezih Sütçü

66

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili
Usulü Hakkındaki Kanun'a göre açılan
Tasarrufun İptali Davaları'nın sonuçları
(6183 S. M. 31)
Av. Talih Uyar

72

Ticari işlemlerde taşınır rehni kanunu
Av. Ece Yasav

73

Bireysel Emeklilik: Çalışanların otomatik
olarak bir emeklilik planına dahil edilmesi
Av. Nesligül Altın

74

Araçlardaki renkli camların hukuki
durumlarına ilişkin bir değerlendirme
**Prof. Dr.
R. Cengiz Derdiman**

79

Analık sigortası / **Av. Nisa Ören**

83

Kentsel dönüşümde damga
vergi ve harç istisnası
Av. Haydar Şenöz

86

Natamam halde intikal eden taşınmaz
mallarda vesaret ve intikal vergisi
uygulaması
Av. Yunus Emre Gürdal

88

Arabuluculuk faaliyeti ve tahkim
yargılamasının farkları
Stj. Av. Eda Kuralay

94

Tahkim yargılamasında ispat
Stj. Av. Gizem Dönmez

101

Türkçülük ve Atatürkçülük
Av. Sadık Delipınar

102

İş yeri dışında kurulan sözleşmeler
Av. Dilay Kuşoğlu

makaleler

Prof. Dr. R. Cençiz Derdiman
Hukuk Bilimleri -Anayasa ve
İdare Hukuku- Emekli
Öğretim Üyesi
rderdiman@gmail.com

ARAÇLARDAKİ RENKLİ CAMLARIN HUKUKÎ DURUMLARINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

Özet: Mevzuattan anlaşıldığı kadarıyla, mevcut araç camlarının film kaplattırılmış olması yasaklanmıştır. Görüşü engellemeyecek derecede renkli camları ile imal edilen ve trafiğe çıkabilme onayı almış olan araçlar ise yasaktan muaf tutulmuşlardır. Bu durumda, sonradan, “görüşü engellemeyecek derecede” koyu renkli filmle kaplatılmış cam kullanan araçlar da eşitlik ilkesi gereğince yasak kapsamından çıkarılmalıdır.

Bu arada; Emniyet ve asayiş ya da terörle mücadele açısından içleri görünmeyecek derecede renklendirilmiş camlı tüm araçların yasaklanması isabetlidir ve bu çok haklı bir nedendir. Ancak bu sebep, hitap ettiği amaç ve konu farkından dolayı, trafik güvenliği ya da konusu dışında olup, emniyet ve asayişin sağlanması amacını esas alan farklı yasal düzenlemelere göre yetki kullanmayı ve muhtemelen bir kısım yasal düzenlemeleri gerektirebilecektir.

Giriş

Bilindiği üzere, trafiğe çıkan araçların camları, fabrika çıkışında yani imalâtında renkli olan veya film kaplatma gibi usûllerle sonradan renklendirilmiş olabilmektedir. Bu makale renkli camlı araçların trafikteki durumlarını hukukî açıdan değerlendirmek amacıyla kaleme alınmıştır. Makalenin, Ülkemizde araçlardaki cam filmi yasaklamalarına ilişkin tartışmalara ve yapılacak sanılan yeni düzenlemelere katkı olabileceği düşünülmektedir.

İdare tarafından konulan yasağın hukuka uygunluğu değerlendirilirken, idare hukukunda nazara alınan yetki, sebep, konu, şekil ve amaç unsurları bakımından hukuka uygun olması gereklidir. Bu unsurlar bakımından inceleme yapılırken, idarî yasağın ve dayandığı normun amacı, kapsamı ve koruma alanı bakımından da hukuka uygunluk taşınması istenir. Aşağıda belirtilecek hususlar, esasen olağan trafik düzenleme ve denetimleri sırasında karşılaşılan araçlarla ilgilidir.

Çalışmada konunun güvenlik açısından değerlendirilmesine de yer verilmiştir.

Ayrıca, bu makaledeki değerlendirmelerin, makalenin yazıldığı tarihteki hukuki duruma göre yapıldığı da gözden uzak tutulmamalıdır.

I. İlgili mevzuat hükümleri

26 Ekim 2016 tarih ve 29869 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelik” (AİMY), araçlarda cam filmi ya da renkli cam kullanılmasını “mümkün” kılmış ve ekindeki ölçüt ve sınırlamalarla bunun kabul edilebileceğine dair hüküm getirmişti. AİMY’de, bu hükmün Resmi Gazetede Yayınlandığı tarihten itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girmesi öngörülmüştü. Bu süre 26.04.2016’ya tekabül ediyordu. Daha sonra da, 24.06.2017 tarihli ve 30106 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” (AİMYDY-1), 9. maddesiyle, AİMY’nin ekindeki EK-VI’ya, “Bu Yönetmeliğin cam filmi ile ilgili hükümleri yürürlüğe girmeden önce araçlara yapılan cam filmi uygulamaları için bu Yönetmeliğin ilgili hükümleri zorunlu değildir.” hükmünü koydu ve ayrıca cam filminin takılması gibi seçeneğe de izin ya da cevaz verir şekilde düzenleme yaptı.

Tüm bunlardan sonra ise; 21.10.2017 tarihli ve 30217 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan, “Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”in (AİMYDY-2’nin), 3. maddesindeki yeni hükme göre ise, AİMY’nin 14. maddesindeki eski hüküm kaldırılarak⁽¹⁾ yerine, 18.07.1997 Tarihli ve 23053 sayılı mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan “Karayolları Trafik Yönetmeliğinin (KTY’nin) 63 üncü maddesinin beşinci fıkrası hükümleri saklıdır” hükmü konmuştur. KTY’nin, AİMYDY-2’nin 14. maddesiyle atıf yaptığı, 63/5. maddesi, “ayrıca, taşıtların camlarının görüntüyü değiştirecek seviyede renkli kullanımı veya camların üzerine

renkli film tabakaları yapıştırılması yasaktır” hükmünü içermektedir. KTK, 3. maddesinde “karayolunda insan, hayvan ve yük taşımaya yarayan araçlara” taşıt demidir. Aynı maddede kişilerin kendilerinin seyahat edebilecekleri otomobiller de, insan taşıyan motorlu “taşıt” olarak tanımlandığından, kapsama dâhildir. Aşağıda geçen “araç” tabiriyle de tüm bu kapsam kastedilmektedir. Dolayısıyla bu araçlar için, AİMY’nin 14. maddesinde verilen cam filmi izni, AİMYDY-2’nin 1. maddesiyle kaldırılmış olmaktadır.⁽²⁾

II. Renkli camların tabi olacağı hukukî statü

A. Renkli camlı olarak imal edilen araçlar açısından durum

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda (KTK’da) araçlarda renkli veya filmli camın yasaklandığını belirten açık bir hüküm yoktur. Çünkü KTK;

1-) Servis freni, lastikleri, dış ışık donanımından yakını ve uzağı gösteren ışıklar ile park, fren ve dönüş ışıkları noksan, bozuk veya teknik şartlara aykırı olan araçları kullanan sürücülere;

2-) Araçlardaki diğer eksiklik ve bozukluklara rağmen kullananlara,

3-) Görüşü engelleyecek ... araçları kullanan sürücülere
Yasal sınırlarda öngörülen para cezası öngörmüştür (madde: 30).
Yukarıda değinilen KTY’nin 63/5. maddesi, taşıtların camlarının görüntüyü değiştirecek seviyede renkli “kullanımı(nı)” veya camların üzerine “renkli film tabakaları yapıştırılması(nı)” yasaklamaktadır.

İmal edilen araçların AİMY’nin öngördüğü şekilde trafiğe çıkabilir onayı almaları, bu araçlarla birlikte imal edilen ve onay almış olan renkli camları da serbest tutmayı zorunlu kılar. Kaldı ki, bir aracın imalinden ayrılamayan renkli cam, aracın mütemmim cüzü (bütünleyici parçası) olup; hukuka mütemmim cüz eşyaya mevcut haliyle tanımını veren ve “olmazsa olmaz”

etkiye sahip bir parça özelliği taşır. Bu bütünleyici parçalar olmazsa, asıl eşya bir bütün olarak zaten kabul edilemez. Bütünleyici parça ile diğer aksamın birleşmesiyle, asıl eşya meydana gelmiş ve bütünleyici parça da kendi kimliğini ve özelliğini asıl eşya içinde kaybetmiş olur.(3) Bu durumda, bütünleyici parça asıl eşya ile birleşmiş, böylece belirli bir işlev ve amaca yönelik bir bütün oluşmuştur. (4) Bütünleyici parçaların asıl eşya ile bağlantı fonksiyonu sürekli.(5) Bütünleyici parçalar, asıl malın yapısı değiştirilmedikçe ya da asıl şey yok edilmedikçe asıl maldan ayrılamayan parçalardır.(6)

Şu hale göre; AİMY'ye uygun olarak trafiğe çıkma onayı verilen araçların, araçla birlikte imal edilen renkli camlarının trafikten yasaklanması ve/veya başka bir yaptırıma tabi tutulması uygun olamaz. Nitekim, yürürlükte olan AİMY (ve 2008 tarihli mülga AİMY), ekindeki belgelerde, Regülasyon 43 (R 43) standardı camlara cevas verilmektedir. R 43 standardı da, "araçların fabrika çıkışında takılan karartılmış cam uygulaması" olarak ifade edilmektedir.(7)

Bu gerekçeler, araçların fabrika çıkışlarındaki renkli camlarından dolayı ceza kesilmesini hukuka aykırı kılmaktadır. KTK'nın 30. maddesi görüşü engelleyecek koyuluktaki bir eksikliği yasaklarken, KTY'nin 63/5. maddesi, "camların (...) görüntüyü değiştirecek seviyede renkli kullanımı"ni mevzuattaki yaptırımı gerektiren yasak olarak belirlemiştir. Araçların imallerinde yetkili mercilerden uygunluk onayı alabilmesi, zaten camların en fazla, görüşü engellemeyecek kadar koyu renkli olmasına bağlı olmaktadır.

B. Cam filmlen kullanılan araçlar bakımından durum

1. Yasaklanma

Yukarıda değinilen KTY'nin 63/5 maddesine dayanılarak, camla kapatılan araçlarda ne kadar koyu olduğuna bakılmaksızın tüm cam filmlerinin kullanılması yasaklanmıştır. Ama mevzuata bakılırsa, ancak "görüşü etkileyecek koyuluktaki filmlen camların" mutlak yasak kapsamında olması haklı görülebilir.

2. Görüşü Engellemeyecek/ Etkilemeyecek Filmlen Camların Yasaklanmasının Değerlendirilmesi

1-) Eşitlik açısından şu seçenekler ortaya konulabilir.

1a-) Eğer araçlarda fabrika çıkışındaki

R 43 nitelikli ve görüşü engellemeyen renkli camlar serbest tutulmuşsa, benzer durum, aynı derecedeki filmlen camlar için de söz konusu olacaktır. Aksi durum haklı bir sebep olmadığı sürece eşitliğe aykırıdır. Devlet organları ve idare, -ilki siyasal iktidar ve ikincisi de kamu gücü ile donatıldıklarından-, Anayasanın 10. maddesine göre, tüm eylem ve işlemlerinde eşitliğe riayet etmelidirler. Bu riayet, "hukukî güvenlik" ilkesinin de bir gereğidir. Hukukî güvenlik; çağdaş ve insan haklarını güvenceye alan gelişmiş bir hukuku modern devlet için zorunlu kabul eder ve kamu görevlilerine eşitliğe uygun davranma yükümlülüğü yükleyerek objektif olmayı sağlar.(8) Bir bakıma, "eşit görülmeyi isteme, kişilerin her şeyden evvel hakkı ve özgürlüğüdür."(9) Eşitlik, haklı farklılıkların ayırımının haklı kılınabildiğini de anlatır.(10) Anayasa Mahkemesinin örneğin 1986/29, 1990/28 ve 1992/ 40 (karar) sayılı kararlarında olduğu üzere; kamu yararı veya (kamu düzeni, genel sağlık gibi) bir başka haklı nedene dayanan ayrımlar eşitlik ilkesine aykırı değildirler.

Şu hale göre, "R 43 standart cam ile aynı koyuluktaki filmlen cam"ın, ancak R 43 standardından farklı görülmesini gerektiren makûl bir sakıncasının olması halinde yasaklaması haklı olabilir.

1b-) Yaşlı, gazi, sürekli tehdit alan veya kadın ve benzeri sürücüler, güvenlikleri için trafikte, kendi görüş hatlarını azaltmamak/değiştirmemek kaydıyla, dışarıdan pek fazla görünmeden seyretmek isteyebilirler. Bu durumu kendi güvenlikleri için istemiş olmaları pek tabi olduğu gibi aynı zamanda yukarıda değinilen "haklı neden" ve "pozitif ayrımcılığa" da uygun görülebilir.

Anayasamızın 10. maddesine 2010 tarihinde eklenen hüküm; yaşlı, kadın, harp malûlü, gazi ve benzeri kimselerin kendi konularından kaynaklanan dezavantajların giderilmesine yönelik "pozitif ayrımcılığı", eşitlik ilkesinin ihlâli olarak görmemektedir. Bu doğrultuda, ancak "makûl olmayan, dezavantajı gidermekten daha fazla avantajlar, eşitlik ilkesine aykırı olacaktır."(11)

2-) Araçların camlarının renkli film kaplatılmasının yasaklanması doğrudan veya dolaylı olarak Anayasamızdaki "çalışma hakkı", "sözleşme" ve "özel girişim" özgürlüklerini de, Anayasamızda olmayan bir sebeple sınırlamak

anlamına gelebilir:

2a-) Anayasamız, 48/1. maddesinde herkesin, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahip olduğunu ve Devletin, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alacağını da hükme bağlamıştır. Tabii ki bu hak ve hürriyetler hukuka aykırı bir alanda faaliyet gösterme, sözleşme yapma ya da çalışma hakkı vermez.

"Çalışma hakkı, sözleşme hürriyeti ve özel teşebbüs kurma serbestiyeti temel hak ve özgürlükler arasında sayıldığından, Anayasanın 13. maddesi uyarınca bu hakların kullanımına getirilen sınırlamaların, her türlü keyfilikten uzak, objektif ve ölçülü olması, özel sektör tarafından sunulan bu hizmetlerin sunumuna getirilen kısıtlamalarla güdülen kamu yararı ile kişisel hak ve menfaatler arasında adil bir denge gözetilmesi, getirilen kural ve kısıtlamaların, haklı özünü zedelemeyecek, yani çalışma hakkı, sözleşme hürriyeti ve özel teşebbüs kurma serbestiyetini güçleştirmeyecek, hâlihazırda çalışan kişilerin kazanılmış haklarını kullanmalarını engellemeyecek düzeyde olması gerekmektedir."(12)

Şu halde araç camlarına film takma bir esnaf ya da tacirin, talep edenle (icapçıyla ya da önerenle) sözleşerek yaptığı bir "iş", bir "çalışma" olup, bu yönüyle, çalışma, sözleşme yapma ve özel girişimde bulunma özgürlüklerinin hayata geçirilmesine elverişli vasıta.

Anayasanın 48/2 maddesindeki, özel teşebbüsün "sosyal amaçlarla" sınırlanabileceğine dair hükmün,(13) araçlara cam filmi taktırılmasını engellemenin haklı gerekçesi olacağını söylemek, fabrika çıkışlı renkli camlı araçlara engel konmadığından dolayı eşitliğe aykırı olacağından isabetli görülemez. Anayasanın ifade tarzından, 48/2. madde hükmünün bir kısıtlama değil daha çok özel teşebbüse sağlanacak edimleri içerdiği(14) de dikkat çekmektedir

2b-) Burada belirtilen yasaklamalardan dolayı araçların camlarından filmlerinin zorla söktürülmesi için araç sahiplerince yapılacak masraflar, bir bakıma ekonomik özgürlükleri doğrudan ya da dolaylı bir şekilde kısıtlayıcı sonuç doğurmaktadır. Anayasanın anılan 48. maddesinin doğası, kişilerin, kendilerini bilhassa borç altına sokan sözleşmeleri serbest iradeleri ile yapmalarını öngörür.

Burada ise cam filmlerinin doğrudan veya dolaylı olarak zorla çıkartılması ihtimali ortaya çıkmış olabilecektir.

2c-) Diğer taraftan, yukarıda belirtilen şekilde, hukuken kabul ve garanti edildiği düşünülerek araca taktirilmiş olan, görüntüyü etkilemeyecek koyuluktaki cam filmi araç sahibinin mülkiyeti kapsamında olup, mülkiyet hakkı Anayasanın 35. maddesinde bir temel hak olarak düzenlenmiştir. Mülkiyet hakkı da diğer temel haklar gibi ancak kanunun açık hükmüyle/ hükümleriyle sınırlanabilir.

3-) AİMYDY-2'deki değişikliklerin, AİMY'ye işlenmiş olduğu gözetilerek AİMY'nin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yürürlüğe girmiş olduğu söylemek haksızlık olur. Çünkü, aksi istisnalar açıkça belirtilmedikçe hukuk kurallarının zaman bakımından uygulanmasında makale ademi şümülü (geçmişe yürümezliği) esastır. Bu ilke kazanılmış hakların korunmasının ve hukuk güvenliğinin de bir gereğidir.⁽¹⁵⁾ Dolayısıyla Resmi Gazetede metinlere göre; AİMYDY-1 Nisan 2017'de AİMYDY-2 de, Resmi Gazetede yayınlandığı 21.10.2017 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş kabul edilmelidirler.

Bu durumda AİMY, önceden araçlarda sonradan taktirilen filmli camlara bile bir anlamda "cevaz" verdiğini kabul, taahhüt ve garanti etmiş olmaktadır. Araç sahipleri de bu kapsamda "en fazla görüşü engellemeyecek koyulukta" olmak üzere; renkli filmle kaplanmış camlı araç almakta ya da araçlarının camlarını filmle kaplatmakta bir beis, bir sakınca görmemiş olabilirler. Bu nedenler; AİMYDY-2'nin Resmi Gazetede yayımlanmasından evvel film camlı edinilmiş ya da camlarına film kaplatılmış araçların mevcut halleriyle kullanılmaya devam edilmesini, sürücülerinin "haklı beklentisi" kapsamında görmeyi gerektirebilir. Bu bakış açısı, "istikrarlı", "düzenli" ve "güvenli idare"⁽¹⁶⁾ ilkeleriyle de uyumlu bir yorumdur.

4-) Bir konuda ceza koyan ve/veya hakları sınırlandıran hükümlerdeki belirsizlikler kişiler aleyhine sonuç doğuracak şekilde geniş yorumlanamazlar. Bu sebeple, kişilere yükümlülükler yükleyen hükümler hukuk güvenliğinin sağlanması için dar yoruma tabi tutulurlar.⁽¹⁷⁾

Kanunsuz suç ve ceza olmaz prensibi de suçun tüm unsurlarıyla birlikte açıkça belirlenmesini, belirsizliğin failin lehine suçsuzluk hali oluşturmasını gerektirir. Anayasanın 38. maddesinde

düzenlenmiş olan bu kural, suçun tüm unsurlarıyla birlikte keyfiliğe meydan vermeyecek şekilde ve açık olarak, kanunla düzenlenmesini öngörür.⁽¹⁸⁾

Bu yönden bakılacak olursa;

4a-) KTK camlı filmlerin yasaklanması konusunda açık bir hüküm koymamış, "görüşü engelleyecek derecede eksiklik"lerin yasak kapsamına alınmasına hükmetmiştir.

4b-) KTY'nin 63/5. maddesi; taşıtların camlarının görüntüyü değiştirecek seviyede, üzerine "renkli film tabakaları yapılandırılması(nı)" yasakladığını anlattığını iddia etmeye de elverişlidir. Diğer taraftan hem KTK ve hem KTY'nin anılan hükümlerinin, sadece "şoförün görüşünü engellemeyi" kastettiklerini iddia etmek dahi mümkündür. Tüm bu kişi lehine de yorumlama yapmaya elverişli belirsizliklerden dolayı ve yeni ve açık bir yasal düzenleme olmadığı sürece, kişiler aleyhine bir yasaklama hukuka aykırı olarak görülebilir.

5-) Camları filmle koyulaştırılmış araçların içlerinin görülememesinin terörle mücadeleyi zorlaştıracağı ve güvenliği olumsuz etkileyeceği söylenebilir.⁽¹⁹⁾ Bu çok haklı bir gerekçedir. Yalnız, bu konuda da bazı hususlar dikkate sunulmalıdır:

5a-) Güvenlik gerekçesiyle bir yasaklama olacaksa, bu yasak mutlaka;

(1) Belirlenecek koyuluk ölçüsünden daha fazla koyuluk taşıyan tüm renkli camlı araçları kapsamalı;

(2) Mümkün olduğunca da geçici olması;

(3) Araçlarının içlerinin dışarıdan görülebilmesi amacına ulaşacak içerikte olmalı;

(4) Emniyet ve asayiş bakımından ise buna dair, trafik güvenliği açısından olacaksa da trafiğe dair açık "yasal" bir yetkiye dayanmalıdır.

5b-) Araçların plakalarının okunabilir olması, güvenlik açısından önemli ve etkili bir imkân ve denetim aracı olmaktadır. İdarenin hukuka uygun çerçevede yapacağı denetleme, gözetleme, araştırma ve bilgi toplama faaliyetleri ile güvenliğe tehdit oluşturacak araçların bulunması ve takip edilmesi mümkün olabilir.

Polisin, 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun (PVSK'nın) 4/A maddesindeki usul ve esaslara uygun olmak kaydıyla bir aracı durdurma ve bu sırada bir zararı

önlemek amacıyla "tüm tedbirleri" alabilmek;⁽²⁰⁾ yeri geldiğinde PVSK'nın 13. ve 17. maddelerine uygun olarak, örneğin araçların camlarının açılmasını istemek gibi yetkiler kullanması da mümkündür. PVSK'nın 9. maddesi kolluğa genel olarak kişiler, eşyalar ve araçlar üzerinde yasal şartlara uygun olmak kaydı ile önleme araması yapabilmeye yetkisi de vermektedir. PVSK'nın 25. maddesi bu yetkilerin jandarma tarafından da kullanılabilceğini ifade etmektedir.

Tüm bu tedbirler yeterli olmuyorsa, şüphesiz ki; Anayasadaki ölçülülük ve eşitlik gibi ilkeleri ihlâl edilmeden, gerekirse yeni yasal düzenlemelerle öngörülebilecek olan, diğer bir kısım yasaklar koymak da mümkün olabilecektir ve olmalıdır. Yalnız, konulacak her türlü yasaklamada, hiçbir sınırlamanın Anayasadaki ölçülülük ve eşitlik gibi ilkelerin ihlâl edilemeyeceği gözden uzak tutulmamalıdır.

5c-) 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun (İİK'nın) 11/1. maddesine göre "Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenliğini korumak için gereken tedbirleri alır." İİK;

(1) 32/B maddesinde aynı görev ve yetkiyi ilçelerde kaymakamlara vermektedir.

(2) 9. maddesinde illerde valilerin, hakkında bir mevzuat hükmü bulunmayan konularda düzenleyici genel emirler çıkarabileceklerini hüküm altına almaktadır.

Bu kapsamda, içlerinin dışarıdan görünmeyen/zor görünen araçların emniyet ve asayişin sağlanması ve terörün önlenmesi amacıyla, zaman ve konu bakımından ihtiyaca cevap verecek ölçüde alınacak tedbir gereği trafikten yasaklanması, kaynağını öncelikle KTK'dan ve KTY'den değil; kanaatimizce İİK'dan alan bir yetkidir.

5d-) Ayrıca, Ülke düzeyinde emniyet ve asayiş sağlama görevini 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (İBTK) İçişleri Bakanına vermektedir. Sayın Bakan, bu görevin gerektirdiği düzenlemeleri, ülkenin tümünde ya da bir kısmında, il valilerine gereken emirleri vermek gibi yöntemlerle hayata geçirebilecektir.

5e-) Anayasamız;

(1) 8. maddesinde yürütme yetki ve görevinin Anayasaya ve kanunlara uygun olarak Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından yerine getirileceğini;

(2) 117/2. Maddesinde de Milli güvenliğin sağlanmasından Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı Bakanlar Kurulunu sorumlu tutulacağını; belirtmiştir.

Bunlara göre, Ülke düzeyinde Bakanlar Kurulunca alınacak bir kararlar, yukarıda belirtilen tedbirler alınabilecektir.

5f-) Hal böyle de olsa, hukuki olarak, temel hakların ancak kanunla sınırlanması ilkesi gereğince, açık ve belirgin sınırlama için yasal bir düzenleme yapılması daha yerinde olabilecektir.

6-) İdarenin genel düzenleyici bir işleme öngördüğü hukuka uygun kolluk yasaklamalarından doğan özel ve anormal zararların, genelde kamu külfetlerinde eşitlik (ya da fedakârlığın denkleştirilmesi) teorisine dayanılarak, idarenin kusursuz sorumluluğu kapsamında tazmin edildiği görülmektedir.(21) Yeni kanunların uygulanmasının sebep olduğu zararlar da ve bu kamu külfetleri karşısında eşitlik prensibine dayandırılarak(22) bu mevzuatı uygulayan idarece tazmin edilmektedir.(23) Ülkemizde 20.06.1935 tarihli ve 2818 sayılı kanunla kendilerine maden imtiyazı verilen kişilerin bunları kiraya vermelerini yasaklanmış, bu durumda olanlar imtiyazların ve işletme ruhsatlarının Devlete geçeceğini hüküm altına almış ayrıca, bundan doğan zararların tespiti ve tazmini usulü öngörmüştür.(24)

Danıştayın, idarenin uygulamasından bir kesimin gördüğü zararın kişisel, “özel ve anormal” nitelikte görülemeyeceğine ilişkin kararları da vardır.(25) Hal böyle de olsa, araç cam filmlerinin sonradan, kanunla ya da düzenleyici bir idarî bir işleme yasaklanması, aracı filmli olan ya da filmleri camlara monte eden esnaf veya tacirler gibi belli bir kesimin karşılaştığı “kamusal külfetler”den doğan zararların giderilmesi gerekebilecektir. Çünkü idari faaliyetler diğer bir kısım kişileri külfete sokmazken “bunları külfet altına sokmuştur”.(26) Böylece, hukuka uygun bir idarî faaliyetten belli bir kesimin katlandığı bu külfet toplumun diğer kesimlerini eşit olarak paylaşmış(27) olmalıdır. Sosyal devlet, adalet ve hakkaniyetin ilkeleri kişilerin katlandıkları külfetin tazminine dayanak gösterilebilir.(28) Dolayısıyla (bu külfetlerin “özel ve anormal zarar” doğurmadıkları iddiaları haklı görülecek olsa bile, yine de), bu külfetlere katlanacak kesime Devletin; adalet, hakkaniyet ve sosyal devlet

ilkeleri gereğince uygun katkılarda bulunması ya da kolaylıklar sağlaması düşünülmelidir.

III- Sonuç

Tüm bu anlatılanlara göre;

1-) Trafikte görüşü engelleyecek derecede koyu renklendirilmiş tüm camları taşıyan araç kullanmak yasaklanmaktadır. Bu, aracın kullanımı haline sınırlı olmak üzere, trafik güvenliği açısından gerekli olup, KTK'nın 30/1-2 ve bilhassa 30/1-3 maddesinde hüküm altına alınmış mutlak bir yasaktır. Bu yasağa uyulmamış olması mevzuatta öngörülen trafik para cezalarını ve suç unsuru içerikli donanımı kaldırmak yaptırımlarını uygulamayı gerektirecektir. Bunda tereddüt yoktur.

2-) İmalatında görüşü engellemeyecek derecedeki koyulukta olup da usulüne uygun olarak onaylanmış olan filmle veya başka şekilde renklendirilmiş camları taşıyan araçların trafikte bulunmasına cevaz verilmelidir.

Bununla birlikte; en fazla görüşü engellemeyecek derecede olmak kaydıyla koyu film kaplanmış camlı araçlar da, sonradan monte edilmiş cam filmleri de cezadan ve/veya diğer bir yaptırımdan muaf tutulmalıdırlar.

3-) Dışarıdan içerisi görünmeyecek derecede renkli cama sahip araçlar bu cam araçla birlikte imal edilip onay almış ve bu haliyle trafiğe çıkmışlardır. KTK'nın 30 ve KTY'nin 63/5 maddesi sürücüler lehine yorumlanabileceğinden, bunların yasaklanmasında hukuki dayanak olmaları tereddütle karşılanabilir. Ayrıca KTK ve KTY'nin yer verdiği “görüşü engellemeyecek derecedeki renklilik”in aracın içinden dışarıdan görülmesinden daha çok şoförün görüş açısını esas aldığı söylemek bu Kanun ve Yönetmeliğin amaç ve kapsamına uygun yorumdur.

Günlük uygulamalarda emniyet ve asayiş sağlanması için PYSK ve trafik güvenliği için de KTK, denetim ve kontrollerde kolluğa araçların içlerine bakabilme ve denetleyebilme yetkileri vermektedir. Emniyet ve asayiş, kamu düzeni ve terörün önlenmesi için genel ve daha uzun süreli düzenlemeler yapmak da mümkündür: Bu konuda, yukarıda anıldığı üzere, Anayasa ve Kanunlara uygun olarak, Bakanlar Kurulunun, İçişleri Bakanlığının, illerde valiler ve ilçelerde kaymakamların, gerekli düzenlemeleri yapmak yetkileri olduğunu kabul etmek gerekmektedir.

Fakat “içi dışarıdan görülemeyen camlı araçların güvenlik nedeni ile devamlı olarak yasaklanmasının”, bir kısım hürriyetlerin özüne dokunmaması olması için, açık bir yasal dayanağa kavuşturulması isabetli bir yöntem olacaktır.

4-) Eğer haklı bir sebeple koyuluk derecesi belli sınırın üstünde olanlar ya da tüm camların kaldırılması veya bununla birlikte/yalnız cam filmlerinin yasaklanmasından dolayı sökülmesi zaruri olursa,

(1) Bundan sonraki araç üretimlerinde ya da sonradan taktırlılacak malzemelerde onay standartları buna göre belirlenmelidir.

(2) Araç sahiplerinin ve cam filmi satan veya monte eden esnaf ve tacir gibi ilgili kesimin uğrayacakları zararların telâfi edilmesi ya da en aza indirilmesi bakımından uygun tedbirlerin alınması da idarenin sorumluluğunda olmalıdır.

Düzenlemelerin bunlara göre yapılması, kanaatimizce isabetli bir çözüm olacaktır.

DİP NOT

1 AİMY'nin araçlarda renkli cam ya da filmli cam kullanılmasına cevaz veren mülga hükmü:“107 sayılı BM/AEK Regülasyonu kapsamındaki araçlar hariç olmak üzere; M, N ve O kategorisi araçlarda cam filmi uygulaması yapılabilir. Anılan araçlara bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten altı ay sonra cam filmi takılması halinde, cam filmi ile ilgili uygulama Ek VI ve Ek XV'teki hükümlere uygun olmak zorundadır.”

2 AİMYDY-2, bu değişikliğe uygun olarak, AİMY'nin ekinde yer alan EKXV'i, EK-6/1-4.1'i ve Ek-6/1 4.7, 4.8 ve EK-V/E'nin konuya ilişkin 2. paragrafını da yürürlükten kaldırmıştır. Kaldırılan 2. Paragraf: “Cam filmi için onay kuruluşu veya görevlendirdiği kuruluş tarafından verilen rapor onay numarası: numaralı rapor /Raporun firma tarafından onaylı fotokopisi bu belge ekine iliştilmelidir”Bu paragrafın üstündeki:“Bir cam filmi tipindeki cam filmlerinin ilgili bir araç tipini seri olarak montajının yapılabileceği yönünde onay kuruluşu veya onay kuruluşunca görevlendirilen kuruluş tarafından yukarıda adı geçen firmaya verine izin yazısının tarih ve sayısı: .../.../... Tarih ve ... Sayılı yazı (İzin yazısının firma tarafından onaylı fotokopisi bu belge ekine iliştilmelidir)”paragrafı da daha evvel AİMYDY-1'in 8. maddesiyle kaldırılmıştı.

3 Turhan Esener-Kudret Güven, Eşya Hukuku, Genişletilmiş 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, s. 227.

4 Fikret Eren, Mülkiyet Hukuku, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, s. 56.

5 Eren, adı geçen eser, s. 56; Esener-Güven, adı geçen eser, s. 227

6 Mehmet E. Palamut, Medeni Hukuk, 2. Baskı, Alfa Aktüel Yayınları, Bursa, 2011,

s. 316; R. Cengiz Derdiman, *Hukuk Başlangıcı*, Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Aktüel Yayınları, Bursa, 2015, s. 377; Dietmar O. Reich-Peter Schmitz, *Einführung in das Bürgerliche Recht*, 3., aktualisierte und erweiterte Auflage, Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler GmbH, Wiesbaden, 2000, s. 392.

7 "R43 cam filmi son dakika yasak mı? Cam filmi cezası var mı, cam filmi nasıl sökülür?" Eskişehir Anadolu, <http://www.anadolu.gazetesi.com/r43-cam-filmi-son-dakika-yasak-mi--cam-filmi-cezası-var-mi--cam-filmi-nasil-sokulur--74981.html>, erişim tarihi: 01.11.2017.

8 Bakınız: Vasilica Nergut, "Applying the Legal Security Principle in Administrative Law", *Acta Universitatis Danubius Juridica*, volume 8 number 1, year 2012, pp: 5-13, p. 5, 10.

9 R. Cengiz Derdiman, *Anayasa Hukuku Temel Bilgiler*, Aktüel Yayınları, Bursa, 2014, s. 212.

10 Bakınız: Peter Friedrich Bultmann, *Rechts-, Sozial- und Umweltstaat*, *Öffentliches Recht mit Vertiefung im Gewerbe-, Wettbewerbs-, Subventions- und Vergaberecht*, Zweite, vollständig überarbeitete Auflage, Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2002, 2008, s. 189.

11 Derdiman, *Anayasa Hukuku*, adı geçen eser, s. 213.

12 Danıştay 15. Dairesinin 08.03.2016 tarihli ve esas: 2016/908, karar: 2016/1875 sayılı kararı (metindeki koyu italik yazım bize aittir).

13 Anayasanın 48/2 maddesinde yer alan ve yukarıda da değinilen "Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır"; hükmünde geçen "millî ekonominin gerekleri" ve "sosyal amaçlar"ın bir özel sınırlama sebebi olarak görüldüğü görüşü için bakınız: Rafet Tiryaki, *Ekonomik Özgürlükler ve Anayasa*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008, s. 127.

14 Doktrinde örneğin, Tanör-Yüzbaşıoğlu, 1982 Anayasasına göre Türk Anayasa Hukuku, Yapı-Kredi Yayını, İstanbul, 2001, s. 177'de, Devletin yükümlülüklerine dikkat çekilmektedir. Nakleden: Tiryaki, adı geçen eser, s. 169.

15 Derdiman, *Hukuk Başlangıcı*, adı geçen eser, s. 113.

16 Deyimler için bakınız örneğin: Metin Günday, *İdare Hukuku*, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2011, s. 33, 34; R. Cengiz Derdiman, *İdare Hukuku*, 5. Baskı, Aktüel Yayınları, Bursa, 2015, s. 162.

17 Derdiman, *Hukuk Başlangıcı*, adı geçen eser, s. 142.

18 R. Cengiz Derdiman, "The Value of the Principle of 'No Crime and Punishment With Out Law' in Turkish Disciplinary Law", *The Science and Education At The Beginning Of The 21st Century in Turkey*, Volume: 2, ed: Recep Efe et. al., St. Kliment Ohridski University Press Sofia, 2013, ss: 243-256, s. 244; Mahmut Koca-İlhan Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 8. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2015, s. 54-56; Eberhard Schmidhäuser, *Einführung in das Strafrecht*, 2., neubearbeitete Auflage, Westdeutscher Verlag, Opladen, 1984, s. 103, 104.

19 Bakınız örneğin: "Bakan Özlü'den cam filmi açıklaması", Anadolu Ajansı, <http://aa.com.tr/tr/turkiye/bakan-ozluden-cam-filmi-aciklamasi/958230>, erişim tarihi: 07.11.2017.

20 R. Cengiz Derdiman, *Polis Yönetimi ve Hukuku*, Mevzuattaki En Son Değişikliklere Göre Yeniden Yazılmış 3. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara, 2007,

s. 353; "burada 'gerekli tedbirler'den her şeyden önce "arama" tedbirinin düşünüldüğü izlenimi vermektedir." Ali İhsan Erdağ, "Kolluğun 'Durdurma ve Kimlik Sorma' Yetkisi (PVSK madde 4/A)" *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl:68, Sayı: 2010/4, ss: 37-60, s. 49.

21 Bakınız: Taner Ayanoğlu, "Kolluk Faaliyetleri Nedeniyle Meydana Gelen Zararlar ve Kamu Külfetleri Karşısında Eşitlik İlkesi", *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, yıl: 16, ocak 1995, ss: 5- 10, s. 9. Örneğin "Fransız Danıştay 1963 tarihli Commune Gavarnie ve 1987 tarihli Aldaberd kararında düzenleyici işlemden kaynaklanan zararlar bakımından kamu külfetleri karşısında eşitlik ilkesinin uygulanmasına karar vermiştir." Ramazan Çağlayan, *İdarî Yargılama Hukuku*, Güncellenmiş 7. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2015, s. 610.

22 Danıştay İdarî Dava Daireleri Genel Kurulunun 29.04.2010 tarihli ve esas: 2009/901, karar: 2010/903 sayılı kararı.

23 R. Cengiz Derdiman, *İdarî Yargının Genel Esasları*, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 3. Baskı, Aktüel Yayınları, Bursa, 2014, s. 259.

24 Ragıp Sarıca, *İdarî Kaza*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını no: 91, İstanbul, 1949, s. 196, 197.

25 Örneğin, Danıştay 10. Dairesinin 16.03.2012, tarihli ve esas: 2008/188, karar: 2012/934 sayılı kararı.

26 Günday, adı geçen eser, s. 382.

27 Turan Yıldırım, *İdarî Yargı*, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2010, s. 332.

28 Ender Ethem Atay-Hasan Odabaş, *Teori ve Yargı Kararları Işığında İdarenin Sorumluluğu ve Tazminat Davaları*, Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2010, s. 131, 146; R. Cengiz Derdiman, *İdarî Yargının Genel Esasları*, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 3. Baskı, Aktüel Yayınları, Bursa, 2014, s. 254.